

Klimasøksmålet: oljeforbud behandles i lagmannsretten

Oppdatering: Rettssaken er utsatt med en dag, første dag er nå onsdag 4. september.

4.-12. september skal lagmannsretten vurdere om utbyggingen av ulovlig godkjente oljefelt må stanses umiddelbart. Et mediemøte vil finne sted på første rettsdag, 4. september, mellom 8.15 og 8.45 utenfor Borgarting lagmannsrett. Her blir det mulig å snakke med Gytis Blaževičius, leder i Natur og Ungdom, og Frode Pleym, leder i Greenpeace.

NB: rettssaken vil ikke bli streamet, kan kun følges fysisk på plass i rettssalen

Bakgrunn

I 2023 gikk Greenpeace og Natur og Ungdom til søksmål mot den norske staten for å ha brutt loven ved å ikke utrede de globale klimavirkningene av olje- og gassfeltene Tyrving, Breidablikk og Yggdrasil. I tillegg påpeker organisasjonene at det ikke har vært mulig for sivilsamfunn og forskere å gi innspill i god tid før godkjenningen ble gitt, slik Høyesterett krever i henhold til norsk og europeisk lovgivning.

Norske myndigheter plikter å konsekvensutrede forbrenningsutslipp av nye oljefelt når søknad om plan for utbygging og drift (PUD) behandles hos Energidepartementet. I stedet for å utrede klimaeffekten av feltene etter loven, konstaterte Energidepartementet selv at de totale utslippene fra Tyrving og Yggdrasil – som utgjør mer enn syv ganger Norges årlige utslipp – ikke har noen særlig betydning for klima og miljø. En slik vurdering er stikk i strid med grunnleggende klimavitenskap, påpeker et av vitnene i saken. Uten grunnlag i vitenskapelige bevis, men heller en [omstridt rapport fra Rystad Energy](#), har departementet konkludert med at oljefeltet Yggdrasil vil *redusere* globale klimagassutslipp. [For Breidablikk ble det ikke gjort](#) noen vurdering av forbrenningsutslipp i det hele tatt.

Staten anker

Etter behandling i november 2023 i Oslo tingrett [vant Greenpeace og Natur og Ungdom det nye klimasøksmålet](#) mot staten på alle punkter. Oslo tingrett kjente alle tre olje- og gassfeltene ugyldige fordi PUD-godkjennelsene mangler konsekvensutredning av klimavirkninger. **Retten innvilget også organisasjonenes ønske om midlertidige forføyninger på feltene, altså forbud mot å gi nye tillatelser for utbygging eller videre utvikling av feltene så lenge rettsprosessen pågår.** Det vil si at staten måtte stanse all utbygging.

Staten var uenig, og anket både dommen og forbudene.

Tvangskraften oppheves

Da tingretten satte ned forbudene i januar var de umiddelbart tvangskraftige, som betyr at det var straffbart for staten å fortsette utbygging og produksjon fra feltene. I mai opphevet lagmannsretten denne tvangskraften. Det vil si at forbudene består, men i praksis er det ikke straffbart å bryte dem. Siden har staten kjørt på med tillatelser for utbygging av feltene.

Rettsaken i lagmannsretten i september vil kun handle om disse forbudene, og om tvangskraften skal innføres igjen eller forbudene fjernes. **Rettsaken gir organisasjonene en reell mulighet til å stoppe tre ekstremt forurensende oljefelt – oljefelt som tingretten har slått fast at bygges ut ulovlig.**

Behandling i EFTA-domstolen

I sommer ble det bestemt at [rettsaken deles opp i to deler](#) som skal behandles hver for seg.

[En nylig dom fra britisk høyesterett](#) ble tillatelsen til en planlagt oljeutbygging i England funnet ugyldig, fordi myndighetene ikke hadde vurdert klimaeffektene av oljen. Denne dommen er relevant i klimasøksmålet mot Norge, fordi de britiske dommerne hadde samme tolkning av EUs prosjektdirektiv som Oslo tingrett hadde i dommen fra januar i år.

Etter britisk høyesterett avsa dommen ba staten om at Natur og Ungdom og Greenpeace sin sak oversendes til EFTA-domstolen i Luxembourg. EFTA-domstolen overvåker om EØS-landene, som ikke er EU-medlemmer (Norge, Island og Liechtenstein), følger EU-lovene de er tilknyttet. EFTA-domstolen er altså en svært viktig autoritet i hvordan EU-lover tolkes. Norske domstoler kan beslutte å oversende spørsmål til EFTA-domstolen for å få råd om tolkningen av EU-lover. Et slikt råd vil ikke være bindende, men svært betydningsfullt.

I sommer besluttet lagmannsretten at EFTA-domstolen skal undersøke om det stemmer at EUs prosjektdirektiv innebærer et krav om å konsekvensutrede klimagassutslipp fra oljeboring, slik britisk Høyesterett og Oslo tingrett konkluderte.

En betydelig ulempe med å oversende saken til EFTA-domstolen er at det utsetter hele saksgangen. Det gjør rettsaken dyrere, og det er særlig problematisk når det er snakk om en forføynings sak.

Kort fortalt: Klimasøksmålet har blitt delt opp i to. Mens hovedkravet (var vedtaket om oljefeltene godkjenning lovlig?) har blitt sendt til EFTA-domstolen i Luxembourg (behandles i løpet av de neste 8-10 månedene), skal oljeforbudene (må utbyggingen stanses umiddelbart?) behandles i Borgarting lagmannsrett 4.-12. september 2024.

Vitner

De samme syv vitnene som uttalte seg i tingretten skal også vitne i lagmannsretten. Fire av dem skal snakke om den kontroversielle Rystad-rapporten og statens uriktige og mangelfulle

prognoser når det gjelder markedseffekter av feltene. Tre vitner skal avgi forklaring om de tre feltenes klimavirkninger i Norge og verden, samt hvordan utslipp fra feltene vil påvirke barn.

Vitner som skal forklare seg om statens prognoser for globale nettoeffekter på klima:

- Haakon Riekeles, seniorøkonom i Vista Analyse
- Bård Harstad, professor ved Stanford University
- Taran Fæhn, forsker ved Statistisk Sentralbyrå
- Michael Lazarus, Senior Scientist, Centre Director, Stockholm Resilience Center US

Vitner som skal forklare seg om hvordan oljefeltene vil påvirke klima, natur og barn:

- Helge Drange, professor i oseanografi ved geofysisk institutt ved Universitetet i Bergen
- Dag Olav Hessen, professor i biologi ved Universitetet i Oslo og leder av forskningssenteret Center for biogeochemistry in the Anthropocene (CBA)
- Wim Thiery, professor ved Vrije Universiteit Brussel, bidragsyter til FNs klimapanelers spesialrapport om klimaendringer fra 2019, og sjette hovedrapport i 2021 og forfatter av studien "Intergenerational inequities in exposure to climate extremes"

Praktisk info

- Saken går fra 4.-12. September. På grunn av stor pågang og interesse etter første uke i retten, har forhandlingene blitt flyttet til sal K31 i Borgarting lagmannsrett. Salen har 48 publikumsplasser og det er fri adgang for publikum og journalister. Det er rettsfri mandag 9. September. Forhandlingene vil også overføres direkte til sal K43.
- **Det blir avholdt et pressemøte første rettsdag, 4. september, mellom 8.15 og 8.45 utenfor Borgarting lagmannsrett. Her blir det mulig å snakke med Gytis Blaževičius, leder i Natur og Ungdom, og Frode Pleym, leder i Greenpeace.**
- Det er anledning til å ta bilder og filme i rettssalen før retten settes, og i pauser.
- Saken prosederes av advokat Jenny Sandvig, partner i Simonsen Vogt Wiig, på vegne av miljøorganisasjonene og advokat Gøran Østerman Thengs i Regjeringsadvokaten på vegne av Energidepartementet.
- Detaljert tidsplan finnes nederst.
- Rettsdokumenter fra behandlingen av søksmålet i Oslo tingrett [her](#). Bilder/video fra klimasøksmålet [her](#) og [her](#). Mediebrief fra forrige runde [her](#).

Oppdatert tidsplan

Dag 1 (4. september)

Innledning staten kl. 9-15

Dag 2 (5. september)

Innledning ankemotpartene kl. 9-15

Dag 3 (6. september)

Energidepartementet kl. 9.00-9.20

Greenpeace og NU kl. 9.20-10.00

Hersvik kl. 10.10-10.50

Drange kl. 10.50-12.15

Hessen kl. 13.00-13.50

Thiery kl. 14.00-15.30

Dag 4 (10. september)

Husebye kl. 09.00- 09.55

Rystad kl. 09.55-10.50

Riekeles kl. 11.05-12.00

Fæhn kl. kl. 12.45-13.45

Harstad kl. 14.00-15.00

Lazarus kl. 15.00-15.45

Dag 5 (11. september)

Prosedyre staten kl. 9-14.45

Dag 6 (12. september)

Prosedyre ankemotpartene kl. 9-14.45

Replikk kl. 14.50 – 15.10

Duplikk kl. 15.10 – 15.20

Sakskostnader / avslutning kl. 15.20-15.30

Kontaktpersoner

Juni Haugan Holden, kommunikasjonsrådgiver i Greenpeace

juni.haugan.holden@greenpeace.org Tlf: 974 84 814

Gytis Blaževičius, leder i Natur og Ungdom

gytisb@nu.no Tlf: 452 97 542

Frode Pleym, leder i Greenpeace Norge

frode.pleym@greenpeace.org Tlf: 973 07 378